

Megvetéssel, bebörtönzéssel nem lehet az embereken segíteni!

– Osztályfőnöki óra az AIDS-ről, a homoszexualitásról és a prostitúcióról –

Az alábbiakban részletet közlünk egy osztályfőnöki órából, amelyet 1994 áprilisában rögzítettünk az egyik budapesti általános iskola 8. osztályában. Az órán folytatott beszélgetés része egy olyan sorozatnak, amelynek keretében a tanulókat körülvevő valóság jelenségeiről beszélgetnek viszonylag kötetlen formában. A programot az osztályfőnök azzal a céllal dolgozta ki, hogy elősegítse a tanulók társadalmi-szociális problémák iránti érzékenységének fejlődését, teret adjon társadalmi tapasztalataik verbalizálásának, értelmezésének, továbbá a jelenségekkel kapcsolatos nézeteik folyamatos ütköztetésének.

Az órarészlet közlését azért tartjuk fontosnak, mert úgy véljük, hogy az itt megfogalmazott vélemények, álláspontok jelen vannak általában a tizenévesek gondolkodásában, ám ma még viszonylag kevés pedagógus mer teret engedni ezek iskolai megjelenítésének. Olyan kényes témaként kezelik az AIDS, a homoszexualitás és a prostitúció problémáját, amelyről úgymond nem lehet normál iskolai keretek között beszélni. Eközben a tanulók a tömegkommunikációból, filmekből és nem utolsósorban a körülöttük lévő valóságból közvetett és közvetlen tapasztalatokat szereznek a fenti jelenségkörrel kapcsolatban. E tapasztalatok pedagógiai-irányított feldolgozása nemcsak és nem elsősorban a szexedukáció hatékonyabbá tétele szempontjából lenne fontos, hanem az iskolai világ és a mindennapok valósága közötti távolság felszámolása, egy valósághoz kötődő iskolavilág megteremtése szempontjából is.

Az itt közreadandó órarészletek egyrészt ehhez a valóban nem könnyű távolsághidáláshoz mások számára is mintául szolgálhatnak. Másrészt érdemes elgondolkodni a nyilatkozó gyerekek (elő)ítéletein, szemmás megállapításain, amelyek nem és nem is elsősorban a tizenévesek társadalmára jellemzőek. Ilyen módon ez a beszélgetés korunk társadalmi gondolkodásának láttelekeként is tanulságos lehet.

Osztályfőnök (a továbbiakban Of): A mai osztályfőnöki óra témája – amint az előző alkalommal már jeleztem – fontos, ám sokak által nagyon kényesnek tartott probléma: az AIDS. (Többen nevetnek, elsősorban a fiúk közül.) Mit gondoltok, miért mondtam azt, hogy ez sokak szerint kényes probléma?

L. Gitta: Talán azért, mert akinek ilyen betegsége van, azt a többi ember megveti, elfordul tőle, mivel mindenki fél ettől a betegségtől.

Of: Te egyetértesz azokkal, akik megvetik az AIDS-es embereket?

L. Gitta: Én nem, bár nem vagyok egészen biztos abban, hogy szívesen barátkoznék olyannal, aki ezt a fertőzést megkapta.

Of: Miért nem barátkoznál vele szívesen?

L. Gitta: Mert ez olyan betegség, aminek a megkapása elsősorban ...erkölcstelenségek miatt következik be.

Of: Hogy érted ezt?

L. Gitta: Úgy, hogy ezt elsősorban az olyan emberek kapják meg, akik erkölcstelen életmódot folytatnak. (Ismét nevetés a fiúk körében.)

Of: Látom, többen is jelentkeznek. Ki az, aki nem ért egyet Gittával?

B. Juli: Ez részben igaz, de a tanárnőtől kaptunk egy kis füzetet, és elolvastuk Szandival. Ebben azt írják, hogy AIDS-t vérvételnél a tütől is lehet kapni, meg ha valaki balesetkor, operáció alkalmával idegen ember nem steril véret kapja.

Of: Ennek most már igen kicsi a valószínűsége. Nem kell félnünk a vérvételnél, ma már mindenütt egyszer használják, és eldobják a használt tüket, a vérkészítményeket pedig szigorúan ellenőrzik.

Z. Balázs: Én Gittával értek egyet, az AIDS megkapásáról az ember maga tehet, mert ő megy olyan utakra, ahol ezt meg lehet kapni.

T. Viola: Ez részben igaz, de én akkor sem tartom helyesnek azt, hogy valakivel azért ne legyen baráti viszonyban, mert ő megfertőződött. Ezeknek az embereknek meg vannak számlálva a napjaik, nem sokáig élnek, pont ezért van szükségük barátságra, barátára.

Of: Ha megtudnád, hogy valamelyik családtagod megbetegedett AIDS-ben, mit tennél?

T. Viola: Ápolnám, gondoskodnék róla, nem mondanám meg neki, hogy rövid időn belül vége az életének. Úgy viselkednék vele, mintha egészséges lenne.

Z. Balázs: Egészen más a helyzet, ha egy családban a testvér vagy az egyik szülő kap ilyen betegséget, vagy ha a házastárs. Mert szerintem a férj vagy a feleség AIDS-essége az megcsalásból, hűtlenkedésből származik, s azt egyik a másiknak nem tudja megbocsátani. Még akkor sem nagyon, ha nincs ilyen súlyos, életre kiható következménye. Természetesen egy közeli rokonnál ez számomra bocsánatos bűn. Én azért lehet, hogy félnék, mert ma még nem lehet tudni, hogy milyen módon lehet elkapni a fertőzést.

Cs. Klári: Én sem tudom elképzelni, hogy barátkozzam egy AIDS-fertőzött emberrel. Nem azért, mert félnék, hogy elkapom a betegségét, hanem azért, mert szerintem is erkölcsileg vétkezett az az ember, aki ezt ma megkapja. Nem muszáj olyan emberekkel olyan kapcsolatba kerülni, ami AIDS-hez vezet el. (Nevetés)

Of: Megkerülhetetlen, hogy ne érintsük ezt az oldalát az AIDS kérdésének, persze csak akkor, ha komolyan tudunk erről is beszélni. Tudom, hogy többen olvastátok ezt a már említett kis felvilágosító füzetet. Mi derült ki számotokra ebből? Milyen körben van legnagyobb esélye az AIDS terjedésének?

Cs. Klári: Az erkölcstelen emberek körében. Például olyan nők esetében, akik pénzért mennek el a férfiakkal, meg azoknak a férfiaknak a körében, akik hajlandók ilyen dolgokra ezekkel a nőkkel. (Többen nevetnek, kezd az óra fegyelme felborulni.)

I. Péter: Szerintem nemcsak ebben a körben van veszély, hanem a melegek, a homokosok között még több a fertőzés. A televízióban hallottam, hogy sok híres énekes, balett-táncos, aki homokos volt, megkapta az AIDS-t és belehalt.

Of: Mit gondoltok, ők felelősek-e a saját halálukért, azért, hogy meghapták az AIDS-t?

I. Péter: Szerintem felelősek, mert egyrészt nem akarták ezt a dolgot úgy csinálni, ahogy ezt az emberiség évezredek óta megszokta, másrészt, ha már ilyen vágyuk volt, nem védekeztek úgy, ahogy lehetne.

Cs. Klári: Szerintem is felelősek, mint ahogyan a prostituált nők is meg a partnereik is felelősek, ha megbetegszenek. A rendes emberek nem keverednek bele ilyen dolgokba, mert uralkodnak magukon.

T. Viola: Jaj, hát ez nem ilyen tiszta, nem ilyen egyszerű. Először is a homokosokat el kell választani az utcai prostiktól. Mert a homokosok között sok magasan iskolázott ember van, akik úgy születtek, hogy ez a baj bennük van. Ez szerintem egy betegség, amit eleinte egy darabig palástolnak ezek az emberek, aztán egyszer csak kitör rajtuk. Olyan idegbetegség-féle. Emiatt őket nem lehet bántani. Nem azt mondom, hogy humanizmusból velük kell családi kapcsolatra lépni, vagyis, hogy az ilyen férfit vagy nőt meg kell téríteni már „olyan” értelemben, hogy normális útra térjen. De azzal sem értek egyet, hogy ezért megverjék őket, mint ahogy erről apukám mesélt. Neki a munkahelyén volt egy ilyen kollégája, és amikor kitudódott, hogy kicsoda, nem betegségnek tartották az ő szerelmi dolgait, hanem bűnnek, és megverték, kiüldözték. Itt az agresszivitás nem segít.

Z. Balázs: Igen ám, de a strandokon, meg a parkokban ezek az emberek hívogatják a gyerekeket, például a múltkor a Népligetben minket is. Aztán ha valaki szegényebb a srácok közül, vagy a szülei nem félemlítették meg, akkor elmegey velük, és már meg is betegedhet.

Of: Hogy érted azt, hogy ha valaki szegényebb, az inkább veszélyeztetett?

Z. Balázs: Úgy, hogy a melegek ígérenk pénzt, walkmant, kvarcórát, s akinek ilyen dolgokra otthon nem adnak pénzt, azt esetleg el bírják csábítani.

Of: Mi erre a megoldás?

Z. Balázs: Részben az, hogy mindenkinek elég fizetést kellene kapni, hogy ilyen trükkrel ne lehessen egy gyereket sem elcsábítani, részben az, hogy minden szülőnek meg kellene mondania a gyerekének, hogy ezeknek a buziknak ne dőljön be. De a legfontosabb az lenne, hogy ezeket a melegeket eltávolítsák az életből. Meg nem kéne őket ölni, mert különben nincs is halálos ítélet már, de azért idegosztályra kéne őket vinni, vagy egy rezervátumba, ahol csak ilyen emberek élnek, s ott azt csinálhatnának, amit akarnak. (Nagy nevetés.)

F. Barbara: Én ezektől az emberektől nagyon irtózom, pontosan azért, mert ők hurcolták be az AIDS-t Magyarországra. Ha ezekkel szemben nagyobb szigorúság lenne, akkor talán nem terjedne ez nálunk.

T. Viola: Szerintem őket nem lehet büntetni, mert ez egy betegség, a nagymám mondta, hogy régen nem homokosoknak mondták őket, hanem beteges hajlamúaknak. Őket el kell viselni, szerintem békés emberek. Az kellene, hogy békében találhassák meg a párjukat, s akkor nem bántanak senkit. Szerintem a prostituáltakat kellene szigorúbban büntetni, mert ők nem betegen születtek, s az nem is betegség. Az pénzkeresés. Ők veszélyesebbek, mint a homokosok.

Of: Miért veszélyesebbek?

T. Viola: Azért, mert egyrészt sokkal többen vannak, másrészt szétzilálnak más családokat, azoknak a férfiaknak a családjait, akiket meghódítanak. Ez az AIDS-nél sokkal nagyobb veszély.

Of: Szerintetek miért van prostitúció? (Hosszú csend)

Ny. Zsuzsa: Mert mindig van olyan ember, aki erkölcstelen, akinek nem a családja a fontos, hanem a kaland, a tisztességtelenség. Ez ugyanolyan dolog, mint a lopás, a rablás, a bűnözés.

Z. Balázs: Szerintem nem ez az, ami miatt van. Egyrészt a törvénytől függ: ha engedik, van, ha nem engedik, nincs, vagy sokkal rejtélyesebben van. Nem a Rákóczi téren van, hanem titokban. Másrészt a munkanélküliséggel függ össze. Ha sokan nem kapnak állást, akkor az aljább nép, a cigányok közül a nők elmennek ilyenek.

Of: Csak a cigányok közül mennek el?

Z. Balázs: Hát inkább közülük, de elmennek rossz erkölcsű magyar lányok is, azok, akik szegényebbek, nehezen kapnak munkát. A cigányok közül sokkal többen.

L. Gitta: Ehhez azonban erkölcsstelennek kell lenni. Aki erkölcsös, az ha nincs is munkája, akkor se jut eszébe, hogy elmenjen ilyen csinálni. Aki például vallásos, az biztos nem megy el, mert a hite visszatartja ilyen dolgoktól. Ugyanígy a férfiakra is vonatkozik ez. Tisztességes ember szóba nem áll ilyen rossz nőekkel. Egyrészt azért, mert többre tartja magát ennél, másrészt tudja, hogy ez milyen veszélyekkel jár.

Of: Gitta, ha holtaptól te lennél a belügyminiszter, mit tennél a prostitúcióval?

L. Gitta: Szigorúan betiltanám, azokba az utcákba, ahol ilyen nők gyülekeznek, rendőröket állítanék állandóra, s aki ezután is merészeli csinálni, azokat szigorúan megbüntetném.

Of: Más mit tenne ez ügyben frissen kinevezett belügyminiszterként?

T. Viola: Én nem rendőröket küldenék, hanem gyakran mennék ezekbe a városrészekbe, sokat beszélgetnék ezekkel a nőkkel, elmondanám nekik, hogy ez milyen erkölcsstelen, és hogy milyen veszélyekkel jár. Aztán magam helyett apácaikat, pszichológusokat küldenék, akik folyamatosan beszélgetnek ezekkel a lányokkal meg azokkal a férfiakkal, akik ide járnak.

Of: Miről beszélgetnél velük, illetve milyen témákat tanácsolnál az apácáknak és a pszichológusoknak?

T. Viola: Hát elmeséltetném, hogy miért kényszerülnek erre az erkölcsstelen-ségre, elmondanám nekik, hogy én nem vetem meg őket, de hagyják abba, megkérdezném, hogy milyen más munkát végeznének szívesen, mit tanulnának. Nem félnék attól, hogy esetleg elkapom az AIDS-t tőlük azáltal, ha megfogom a kezüket.

Of: És mit mondanál a férfiaknak?

T. Viola: Őket is mindentről kikérdezném, megtudakolnám, hogy miért romlott meg a családi életük, miért költik a pénzüket ilyen dologra, miért nem a gyerekeikre költenek, miért nem a feleségüket szeretik. Nekik is beszélnék az AIDS veszélyeiről.

Of: Nos, kinek mi a véleménye Viola módszeréről?

M. István: Szerintem ez mindenkinek a magánügye, ilyen utcai beszélgetésbe a legtöbb ember bele sem megy. Most nem azért, mert Viola 14 éves és gyereknek nézik, hanem a felnőttek esetében sem. Nincs senkinek köze ilyesmihez. Én láttam egy filmet valamelyik külföldi tévéadón, hogy az egyik nyugati országban a prostituáltak is meg a pasasoknak is óvszert osztogattak, meg hozzá NO AIDS szövegű plakátot. Ezt itt is meg kéne csinálni.

L. Agnes: Ennek semmi értelme. Szerintem ezt a dolgot nem kell feszegetni, tudomásul kell venni, hogy vannak erkölcsstelen emberek, ezekkel nem kell a tisztességes embereknek foglalkozniuk. Aki tisztességes, az nem kaphatja meg ezt a betegséget. Én egyébként ugyanígy látom a melegek esetében is. Nem kell ezzel foglalkozni. Az AIDS is meg a homoszexuálisok és a prostituáltak ügye egy szűk kör gondja. Az emberek zömét ez nem érinti.

Z. Balázs: Én meg nem így látom, mert bizonyos környékeken, például itt a József utcában, a Rákóczi téren meg a többi mellékutcákban hemzsegnek a prostituált nők, azoknak vannak, esetleg lesznek gyerekeik, a férfiak, akikkel jóban vannak, szintén egy-egy családban élnek, az a család megszenvedti azt, hogy az apa elhagyja őket vagy hazacipel valami fertőzést. S ez csak egy kerülete a városnak, hány ilyen lehet, és hány más nagyobb város van. Én ha miniszter lennék, rengeteg munkahelyet létesítenék, ahol az erkölcsileg nem jó embereket elhelyezném dolgozni, segítenék a lakásszerzésben, és megtanítanám beosztani a fizetésüket. És nagyon sok pénzt költenék az orvosi kutatásra, hogy találják meg az AIDS gyógyításának a gyógyszerét. Szükség lenne olyan védőoltásra is, mint a

himlő elleni. Mert azzal, hogy azt feltalálták és mindenkinek beadták, mára meg is szűnt ez a betegség. Ezt kéne az AIDS-re is kikutatni.

L. Gitta: Ez meg azért nem lenne ésszerű, mert akkor, ha lenne ilyen oltás, tovább nőne az erkölcsstelenség, meg nem lehet tudni, hogy egy ilyen oltás nem jár-e káros mellékhatásokkal. Azért lenne jó apácák kiküldése, mert az AIDS-t erkölcsi javulással lehetne visszaszorítani, illetve elejét venni a terjedésének. A Bibliából sok olyan részletet lehetne kivenni, amit fel lehetne olvasni vagy kiírva odaadni, s ha ezek az emberek ezt elolvassák, akkor még kaphatnának egy esélyt arra, hogy jókká legyenek. E nélkül a prostituáltaknak hiába ajánlanak fel újra munkát, ők ezzel a lehetőséggel nem fognak élni...

I. Péter: Szerintem a társadalmat csak a homoszexuálisok és a prostituáltak kizárásával, elkülönítésével lehet megvédeni.

T. Viola: Engem az zavar ebben a dologban, hogy a felnőttek, a rendes, valóban erkölcsös emberek felsőbb rendűnek hiszik magukat, ezeknél az embereknél. S ezt most itt is érzem. Én nem tudnék olyan lenni, mint ők, olyan erkölcstelen, de ettől én még nem tartom helyesnek megvetni őket, még akkor sem, ha tényleg felelősek az AIDS terjesztéséért. Én elesettnek, szerencsétlennek, nyomorultnak tartom őket. Én ezért mennék el velük beszélgetni, meg tudni, hogy hogyan süllyedtek ilyen mélyre. Megvetéssel, bebörtönzéssel nem lehet ezeken az embereken segíteni.

(Magnetofonfelvétel alapján szerkesztette: **SCHÜTTLER TAMÁS**)



Nemes Aurélia (14 éves)